

Първа глава

Елспет

Урбана, Илинойс, САЩ

5 март 1912 г.

Уважаема Елспет Дън,

Искрено се надявам да не ме сметнете за твърде самонадеян, но бих искал с това писмо да изразя възхищението си от Вашата книга „Орлово гнездо“. Признавам, че не съм страстен почитател на поезията. Много по-типично за мен е да ме видят с един опърпан екземпляр на „Хък Фин“ в ръка или пък с някое четиво, в което се разказва за смъртни опасности и бягства. И въпреки това Вашите стихове ме развълнуваха така, както нищо друго не ме е вълнувало досега.

В момента съм в болница и Вашата малка книжка е единствената ми разтуха – несравнимо по-добра и от най-добрата медицинска сестра. Пък била тя и с мустак като на чичо ми Фил. Въпросната сестра също ме развълнува така, както нищо друго не ме е вълнувало досега, но по далеч по-малко затрогващ начин. Дни наред досаждам на лекарите с молби да ме пуснат, тъй като навън ме чакат важни недовършени дела. Миналата седмица разкрасих коня на декана със синя боя и си бях

наумил да се погрижа и за териера му по подобаващ начин. Но откакто Вашата книжка е с мен, вече съм готов да остана тук толкова дълго, колкото решат да ме задържат.

Повечето от стиховете Ви са за превъзможването на страховете, пред които животът ни изправя, и за преодоляването на поредната стръмнина към поредния връх. Както вероятно се досещате, малко неща могат да ме изкарат от равновесие (като изключим моята мустаката медицинска сестра и досадния ѝ термометър). Но по-смела постъпка от това да напиша нечакано писмо до именит автор като Вас досега не съм извършвал.

Изпращам писмото си до издателя Ви в Лондон и стискам палци то да достигне до Вас. А ако някога ми се удаде възможност да Ви се отплатя за вдъхновяващите стихове – да боядисам някой кон например – само ми дайте знак.

С най-голямо възхищение
Дейвид Греъм

Остров Скай
25 март 1912 г.

Уважаеми мистър Греъм,

Да можехте да видите какво оживление настана в нашата малка пощенска станция – истинско стълпотворение от желаещи да видят как чета първото си писмо от почитател, или фен, както бихте казали вие, американците. Подозирам как бедните хорица са си мислели, че извън нашия остров никой не е чувал за моите стихове. Не зная кое им се е сторило по-вълнуващо – дали че някой наистина е чел моя книга, или че този някой е американец. Не сте ли всички там бандити и каубои?

Самата аз бях донякъде изненадана, че скромните ми творения са стигнали чак до Америка. „Орлово гнездо“ е една от най-новите ми книги и съвсем не съм допускала, че вече е успяла да прелети през океана. Но тъй като така или иначе Вие

вече сте се сдобили с нея, мога само да се радвам, че не съм единствената, която я е чела.

С благодарност
Елспет Дън

Урбана, Илинойс, САЩ
10 април 1912 г.

Уважаема мис Дън,

Не съм сигурен кое ме озадачи повече – да разбера, че „Орлово гнездо“ е „една от най-новите“ Ви книги, или да получа отговор от толкова именита поетеса като Вас. Вие, разбира се, вероятно сте твърде заета с търсене на верния ритъм, или може би с попълване на великолепни поредици от синоними (изящни, бляскави, смайващи синоними). Колкото до мен – аз запълвам дните си с банкови обири, заедно с Шайката на Джеймс и останалите бандити и каубои.

Стихосбирката Ви ми беше изпратена от един приятел, който живее в Оксфорд. За моя най-голяма изненада не намерих Ваши книги тук, в Съединените щати. Дори най-обстойното претърсване на библиотеката в моя университет не доведе до резултат. Сега, след като вече знам, че на лавиците в книжарниците има и други Ваши издания, ще трябва да помоля този мой приятел да ми изпрати още.

С изумление прочетох, че моето е първото писмо от фен, което сте получавали. Сигурен бях, че то ще бъде само едно от цяла купчина, и затова вложих толкова старание да го направя интригуващо и остроумно. Вероятно другите читатели не са били толкова смели (или толкова импулсивни?), колкото мен.

С поздрави
Дейвид Греъм

П.П.: Къде всъщност се намира остров Скай?

Остров Скай
1 май 1912 г.

Мистър Греъм,

Вие не знаете къде се намира моят прекрасен остров? И таз добра! Все едно аз да кажа, че никога не съм чувала за Урбана, Илинойс.

Намира се отвъд северозападните брегове на Шотландия*. Място девствено, езическо и зелено – толкова прелестно, че едва ли бих могла да си представя да живея другаде. Изпращам Ви една рисунка на Пейнхоран** и на моята къщичка – закътана сред възвишенията, които окръжават езерото. Ще Ви призная, че за да направя тази рисунка, трябваше да заобиколя от другата страна на езерото, да се изкаатеря по овчарската пътека на отсрещния склон и да издира местенце в тревата, необрасло с пирен и ненабелязано от овцете. Очаквам и Вие да се постараете подобавашо, когато ми изпратите рисунка на Урбана, Илинойс.

Лекции ли четете в Урбана? Или може би учите? Опасявам се, че не съм наясно с какво се занимават американците в университетите.

Елспет Дън

П.П.: Между другото, обръщението е „Мисис Дън“.

Урбана, Илинойс, САЩ
17 юни 1912 г.

Уважаема *мисис* Дън (моля да ме извините за погрешното предположение!),

* Остров Скай – най-големият остров от архипелага Вътрешни Хебриди, разположен край западния бряг на Шотландия. – *Б. пр.*

** Малко населено място на североизточния бряг на остров Скай. – *Б. пр.*

Нима Ви се удава и да рисувате, освен че пишете такава прекрасна поезия? Рисунката, която ми изпратихте, е великолепна. Има ли нещо, което да не умеете да правите?

Тъй като мен никак не ме бива в рисуването, Ви изпращам две пощенски картички. На едната е университетската аула, на другата – кулата на университетската библиотека. Какво ще кажете? По всичко личи, че Илинойс няма нищо общо със Скай. И нашир, и надлъж тук не можете да откриете дори една планинска гънка. Излезе ли човек от района на университета, накъдето и да обърне поглед, вижда само и единствено царевича.

Предполагам, че заниманията ми не се различават от заниманията на който и да било друг американски колежанин – уча, тъпча се с пайове и тормозя декана и коня му. Всъщност завършвам курс по естествени науки. Баща ми се надява, че ще ме приемат да следвам медицина и че някой ден ще му стана колега. Аз обаче не мога да се похваля с такава ясна визия за бъдещето си, каквато той очевидно има.

Засега просто се опитвам да доизкарам последната си година в колежа и да съхраня здравия си разум!

Дейвид Греъм

Остров Скай

11 юли 1912 г.

Мистър Греъм,

„Има ли нещо, което да не умеете да правите?“, питате Вие. Ами не умея да танцувам. И да щавя кожи. А също и да майсторя бъчви и да мятам харпун. И в готвенето не ме бива особено. Дали ще ми повярвате, че онзи ден загорих една... *супа*? За сметка на това умея да пея доста добре, да стрелям точно с пушка, да свиря на корнет (или може би всеки го умее?), а понякога съм и нещо като аматьор геолог. И макар да нямам шанс да приготвя прилично агнешко печено, дори и животът ми да зависи от това, все пак правя чудесен коледен пудинг.

Простете ми за нетактичността, но защо посвещавате цялото си време и здрав разум на науки, които не са Ви по сърце? Ако аз имах възможността да уча в университет, не бих пропиляла дори и миг за предмет, който не ми е интересен.

Представям си как с удоволствие бих посветила университетските си дни на четене на поезия, тъй като според мен няма по-добър начин за оползотворяване на времето, но след като толкова много години изпълнявах ролята на „истински поет“, не вярвам да има нещо, на което някой преподавател да може да ме научи.

Ето защо колкото и не-дамски да звучи, бих учила геология. По-големият ми брат Финли е все на рибарската си лодка и все ми носи разни парчета от скали, загладени от океана. А аз не преставам да се чудя откъде произхождат и как са доплавали до Западните острови.

Сега вече знаете съкровенията ми желания! В замяна на което трябва да ми дадете първородната си рожба. Или пък да ме умилостивите с една от Вашите тайни. Ако не бяхте избрали естествените науки, какво щяхте да учите? Какво бихте желали да направите с живота си в крайна сметка?

Елспет

Урбана, Илинойс
12 август 1912 г.

Скъпа пакостнице,

Ако ме научите да свиря на корнет, аз ще Ви науча да танцувате!

Не мисля, че има нещо „не-дамско“ в геологията. А Вие защо никога не сте напуснали своя остров, за да отидете в колеж? Ако аз самият живеях на някое геологически поинтригуващо място, вместо в Централен Илинойс, вероятно бих се замислил над подобно поприще. Винаги съм си предста-

вял, че ще изучавам американската литература – Твен, Ървинг и т.н., но баща ми отказа да плаща за четири години „четене на приказки“.

Какво искам да правя най-много ли? Лесен въпрос, но не бих се решил лесно да споделя отговора. Опасявам се, че все пак ще трябва да се разделя с първородната си рожба.

Дейвид

Остров Скай

1 септември 1912 г.

Мистър Греъм,

Сега вече ме заинтригува! Какъв мечтаеше да станеш като малко момченце? Капитан на кораб? Акробат в цирка? Амбулантен търговец на парфюми? Непременно трябва да ми кажеш, иначе ще започна да си фантазирам. Все пак съм поетеса и освен това живея сред хора, които вярват във феи и призраци. Имам доста богато въображение.

Питаш ме защо не съм напуснала острова и не съм отишла да уча в университет, затова се налага да ти призная нещо. Доста е неловко, предупреждавам.

Само да си поема дълбоко дъх.

Никога не съм напускала Скай. Откакто съм се родила. Честна дума! Причината е, че... изпитвам ужас, когато нямам твърда земя под краката си. Не умея да плувам и не смея да вляза във водата, дори за да се науча. Предполагам, че сега сигурно се превиваш от смях на бюрото си. Що за островитянин ще да е човек, който панически се страхува от водата? Е, вече познаваш един такъв. Дори университетът не може да ме накара да се пусна от брега. А направих опит. Опитвах, наистина! Всъщност бях решила да се явя на приеман изпит. И дори багажа си бях стегнала. Финли и аз, двамата щяхме да тръгнем заедно. Но само като зърнах ферибота – толкова ненадежден...

цялата ми смелост се изпари. Има нещо дълбоко нередно в това, че лодките се движат по водата. И никакво количество уиски не би могло да ме подведе да се кача.

Това е! Сега вече знаеш *две* мои тайни. За смешноватото ми увлечение по геологията и за още по-нелепия ми страх от водата и лодките. Сега вече със сигурност не би трябвало да се притесняваш да споделиш своята тайна с мен. Спокойно можеш да ми се довериш – ако не заради друго, то поне заради това, че (ако не смятаме овцете) просто няма на кого да я издам.

П.П.: И престани, моля, да ме наричаш „мисис Дън“.

Втора глава

Маргарет

*Бордърс**

Вторник, 4 юни 1940 г.

Мила майко,

И тази групичка е прехвърлена! Имам чувството, че скоро в цял Единбург няма да остане и едно дете, като се има предвид колко евакуирахме вече заради проклетите бомби. С тези трите беше малко по-лесно – поне носовете си можеха да избършат сами, за разлика от повечето преди тях.

Трябва да ги настаня, а после съм обещала на мисис Съндърланд да навестя нейните рожби в Пибълс** Дойде ли писмо от Пол?

Обичам те и те целувам.

Маргарет

* Административна област в Шотландия, обхващаща преобладаващо хълмист и слабо урбанизиран регион от Югоизточна Шотландия в близост до столицата Единбург. – *Б. пр.*

** Град в областта Бордърс. – *Б. пр.*

Единбург
8 юни 1940 г.

Маргарет,

Така ще капнеш – едва-що си се върнала от Абърдийншир! Повечето от другите момичета си стоят на едно място – навиват бинтове, строят бойни кораби или каквото там се налага да правят в днешно време. А ти само летиш напред-назад по пътищата като Чудния свирач*, с всичките тези несретни деца подире си. Не знаят ли, че понятие си нямаш от ориентация в пространството? И че съвсем доскоро самата ти не можеше да си избършеш нос самостоятелно?

Не, миличка, няма писма от Пол. Не се отчайвай. Поне едно писмо със сигурност можеш да очакваш от него. А после поне още сто.

Пази се.

Майка

Бордърс (все още)
Сряда, 12 юни 1940 г.

Мила майко,

Ако най-добрият ми приятел може да лети над Европа с Кралските военновъздушни сили, тогава защо аз да не мога да летя по шотландските пътища?

Сигурно още няма новини от него, нали? Всички говорят, че военновъздушните сили не са били при Дюнкерк**, но Пол каза: „Няма да се бавя!“, и оттогава – ни вест, ни кост. Къде другаде може да е? Или няма пощенски марки, или не се е завърнал от Франция.

* Герой от едноименната приказка на Братя Грим. – *Б. пр.*

** Град в Северна Франция, свързан с т.нар. Дюнкеркская операция (27 май–4 юни 1940) по време на Втората световна война. – *Б. пр.*

Е, да, опитвам се да не се тревожа. Дечурлигата и без това заминават толкова надалеч от майките си, така че само моите тревоги им липсват.

На сутринта продължавам за Пибълс, а оттам тръгвам за Единбург. Слагай чая и да не забравиш да ми вземеш сладкиши от Пекарната на Маки! Иначе току-виж съм си останала във влака, та чак до Инвърнес*...

Обичам те и те целувам.
Маргарет

Единбург
15 юни 1940 г.

Маргарет,

Ако знаех, че една порция от сладкишите на Маки стига, за да те примамя въкъщи, отдавна щях да съм се опитала, без да ме интересува има ли дажби за захарта, или не!

Още няма вести от Пол. Но във военно време на пощите не може да се разчита особено. Не помня друг път да си се притеснявала за него чак толкова. Не беше ли просто приятел?

Майка

* Град в северната част на Шотландия, административен център на областта Хайландс. – *Б. пр.*

Пибълс

Понеделник, 17 юни 1940 г.

Майко,

Да, още не съм тръгнала от Пибълс. Неразборията с влаковете е пълна, а освен това съм закъсала с твърдоглавата Ани Съндърланд, която настойчиво ме увещава да я мушна в куфара си и да я отнеса в Единбург. Когато я заплаша, че ще залепя крачетата ѝ за пода, започва да се пазари за още една приказка. Знаеш я каква е, с тези големи кафяви очи. Как да им устоиш? Майка ѝ безспорно ѝ липсва, но семейството, при което са настанени с момчетата, е прекрасно. Има какво да разказвам на мисис Съндърланд.

Вероятно трябва да споделя с теб, че е възможно Пол да е мъничко повече от просто приятел. Или поне той така възприема нещата. Мисли си, че е влюбен в мен. На мен ми е смешен и му го казах. Не сме нищо повече от приятели. Безспорно най-добрите приятели. Ти поне знаеш как толкова пъти сме се разхождали двамата по баирите, как сме се катерили по скалите и сме си делели сандвичите. Но чак пък влюбени? Не съм споделила с теб досега, защото бях сигурна, че ще се присмеш. Кажеш сега, че не е смешен!

Ще си бъда у дома утре или най-късно вдругиден, дори да трябва да измина целия път от Пибълс до Единбург пеша. Идвам!

Обичам те и те целувам.

Маргарет

ПОЩЕНСКИ СЛУЖБИ
ТЕЛЕГРАМА
18.06.40 ПЛИМЪТ

МАРГАРЕТ ДЪН, ЕДИНБУРГ
МЕЙСИ БЪДИ СПОКОЙНА ДОБРЕ СЪМ =
КРАТЪК ОТПУСК В ПЛИМЪТ =
МИСЛЯ ЗА ТЕБ =
ПОЛ +

Майко!

Той ми е писал!

Видях телеграмата на масата и нямаше как да те дочакам да се върнеш от църквата. Страх ме беше да не изпусна влака. Опаковах всичките сладкиши. Той много ще им се зарадва. Надявам се да нямаш нищо против.

Аз и куфарът ми се връщаме обратно на Уейвърли Стейшън. Ще пиша, като стигна.

Писал ми е.

Маргарет

Единбург

18 юни 1940 г.

О, моя Маргарет!

Зная си, че няма да мога да изпратя това писмо – ще свърши в камината, веднага щом пренесе думите върху листа. Само ако знаеше как ми се сви сърцето, като видях бележката ти на масата сред трохите в празната чиния. Само ако знаеше какво е да тичаш към някого единствено за няколко откраднати мига, как светът престава да се върти в мига, в който се слеете в прегръдка, и после се завърта отново толкова шеметно, че падаш на земята в несвят. Само ако знаеше как всяко „Здравей“ боли повече от стотици сбогувания. Само ако знаеше.

Но не знаеш. Никога не съм ти казвала. Ти нямаш тайни от мен, но аз винаги съм държала една част от мен под ключ. Онази, която зачегърта по стената в първия ден на тази война и която зариде и занасира да излезе точно сега – в деня, когато ти се втурна към твоя войник.

Трябваше да ти кажа, трябваше да ти покажа как да закалиш сърцето си. Да ти подсказва, че едно писмо може да се окаже нещо повече от обикновено писмо. Написаните върху листа думи могат да покълнат в душата. Само ако знаеше.

Майка